

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3446/2021. (X. 25.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.21.102/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.21.102/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és a Debreceni Járásbíróság 84.Pk.501.033/2020/5. számú végzésére kiterjedő hatállyal történő megsemmisítését kérte az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XVI. cikk (2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó kapcsolattartás végrehajtása iránt indított eljárást, miután közös gyermekük tekintetében a gyermek édesanyja a koronavírus járványra hivatkozással nem biztosította a 2020. április 25-26. napján esedékes folyamatos kapcsolattartást. A kapcsolattartásra vonatkozó jogerős ideiglenes intézkedés értelmében a kapcsolattartás kéthetente felváltva Debrecenben és Budapesten valósul meg, a szóban forgó időpontban az édesanyjának kellett volna a gyermeket Debrecenből Budapestre vinnie, a találkozás helyszíne a Nyugati pályaudvar lett volna. A másodfokú bíróság – az elsőfokú bíróságnak a kérelmet elutasító döntését részben eltérő indokolással helybenhagyva – arra a következtetésre jutott, hogy az ügyben a kérelmezett édesanya felróható magatartása nem állapítható meg. A bíróság egyrészt rámutatott, hogy a törvényes képviselő szülő joga és kötelezettsége, hogy a járványügyi rendelkezéseket betartsa és betartassa a kiskorú gyermek vonatkozásában, de „nem terjed ki ez a joga arra, hogy a kapcsolattartásra jogosult szülőnek utasításokat adjon, magatartási szabályokat határozzon meg”. Másrészt a bíróság megállapította, hogy bizonyítékok támasztják alá a gyermek olyan légúti megbetegedéseit, amelyek folytán rá a koronavírus fokozottabb veszélyt jelent, és „ez a fokozott veszélyeztetettség többlet tényállási elemként értékelhető, amely méltányolható körülményt teremt a kérelmezett oldalán”. A kérelmezett továbbá nem zárkozott el a kapcsolattartás pótlásától.
- [3] Az indítványozó ezt követően benyújtott alkotmányjogi panaszát arra alapította, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése biztosítja a különélő szülőnek a gyermekével való kapcsolattartáshoz való jogát, amelyet a bíróság döntésével megsértett. A különélő szülő éppúgy köteles betartani a járványügyi előírásokat, továbbá az édesanya csak ígérte, de ténylegesen nem biztosította a „digitális kapcsolattartást”, valamint a gyermek kruppos megbetegedése nem bizonyított, mint ahogy az sem, hogy a koronavírus fokozott kockázatot jelent az e betegségben szenvedőknek vagy egyáltalán a gyermekek számára – hangzik az indítvány. Az indítványozó úgy véli emellett, hogy az időpont lemondása nem jogszerű módon és időben történt, amit a bíróság nem vett figyelembe. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó szerint az „alapvető eljárási szabályok halmozott és igen súlyos sérelme” okozta.
- [4] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [5] 2.1. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be: a rendelkezésre álló elektronikus letöltési igazolás szerint a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.21.102/2020/2. számú végzését 2020. október 15-én vette kézhez az indítványozó jogi képviselője, a panaszt pedig 2021. december 12-én adták be az elsőfokú bíróságon. A másodfokú döntés alkotmányjogi panasszal támadható, az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és a folyamatban volt eljárás kérelmezőjeként érintettnek minősül.

- [6] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó szerint a bíróság megalapozatlanul és alapjogsértő módon utasította el a kérelmét); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést (a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.21.102/2020/2. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés, XVI. cikk (2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kivételével indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a törvényszék végzésének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt az alsóbb fokú bíróság végzésére is kiterjedő hatállyal. Megállapítható ugyanakkor, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikkét az indítvány csak felsorolta, ám annak sérelmére vonatkozó kifejezett – a jogszabálysértés pusztá állításán túlmutató – indokolást nem adott elő. Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, és annak elbírálására nincs lehetőség {lásd hasonlóan: 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [7] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [8] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XVI. cikk (2) bekezdése – tartalmát érintően, és a szülő-gyermek kapcsolattartási jogának alkotmányos tartalmát is kidolgozta már [lásd: 3067/2021. (II. 24.) AB határozat, a továbbiakban: Abh.]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [9] Ami a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését illeti, jelen ügyben is emlékeztetni szükséges arra, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróóság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [10] A vizsgált ügyben eljáró bíróságok indokolásukban bemutatták döntésük indokait. A bíróság elvi jelleggel hangsúlyozta, hogy a gyermek és a különélő szülő kapcsolattartási joga „önmagában és általánosságban a veszélyhelyzetre hivatkozással nem akadályozható” (Debreceni Járásbíróság 84.Pk.501.033/2020/5. számú végzése, Indokolás [12]). E megállapítás összhangban áll az Abh.-ba foglalt – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésére és XVI. cikk (2) bekezdésére visszavezethető – következtetéssel, amely szerint az „általános járványveszély és az ezzel kapcsolatos elővigyázatosság önmagában nem elegendő indok a személyes találkozás korlátozására” (Indokolás [39]).
- [11] Ami a konkrét ügyet érinti, a másodfokú bíróság az apa szabálykövető magatartásával kapcsolatos kételyt fogalmazott meg, ami alapvetően valóban nem indokolhatja a kapcsolattartás korlátozását. Nem lehet ugyanis eleve abból kiindulni, hogy a gondozó szülővel szemben a különélő szülő nem jogkövető, a gyermek legjobb érdekét előtérbe helyező módon fog eljárni (vesd össze: Abh., Indokolás [39]). Ez a kiragadott indokolási elem ugyanakkor önmagában nem elegendő a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség megalapozására. Alkotmányjogi szempontból az a leglényegesebb kérdés, hogy a bírósági eljárásban végeredményben sor

került-e az egyedi ügy sajátosságainak, az érintettek személyes körülményeinek a figyelembevételére és az adott esetben fennálló tényleges egészségügyi kockázat mérlegelésére [lásd hasonlóan: 3202/2021. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [16]]. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a bíróságok ennek a követelménynek alapvetően eleget tettek: megjelölték azt a konkrét indokot (a gyermek krónikus légúti betegségét), amelyre következtetésüket alapították. A bizonyítékok és a megállapított tényállás (a kapcsolattartási időpont előzetes lemondása és a betegség tényleges fennállása) felülvizsgálata, illetve az ezek alapján elvégzett mérlegelés (a lemondás szabályszerűsége, valamint a betegség és a koronavírus összefüggése) felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs eszköze vagy módja. Egy ilyen jellegű vizsgálat hagyományos jogorvoslati fórummá tenné az Alkotmánybíróságot, amelyre a fentebb idézettek szerint nincs lehetősége.

- [12] Megjegyzendő azonban az is, hogy a koronavírus egyes betegségekkel összefüggő kockázatának, illetve általánosságban a gyermekek veszélyeztetettségének az értékelése összetett, a tudomány mindenkori állásától függő egészségügyi kérdés, amelynek a megítélése a koronavírus kezdete óta eltelt időszak tapasztalatai és adatai alapján nem feltétlenül konstans. A bíróságoknak a különélő szülő és a gyermek személyes találkozásának adott, konkrét időpontban fennálló kockázatát kell mérlegelniük, ezért a járvány korai időszakában, az akkori ismeretek alapján tett megállapítások egy későbbi időpont tekintetében – figyelemmel a gyermek aktuális állapotára és a járványhelyzetre, valamint a találkozás körülményeire is – a korábitól eltérőek is lehetnek.
- [13] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet jelen ügyben az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [14] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjába foglalt törvényi feltételnek, részben pedig nem teljesíti az Abtv. 29. §-ban írt befogadási kritériumokat, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. október 12.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2106/2020.

